IV. évfolyam Celldömölk 1908 julius 19. 29. szám

KEMENESALJA

VEGYES TARTALMU FÜGGETLEN LAP

Megjelen minden vasárnap reggel.
Előfizetési ára: Egész évre 8 korona, félévre 4 korona, negyedévre 2 korona.
Egyes szám ára darabonként 20 fillér.

Felelős szerkesztő:
DINKGREVE NÁNDOR

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Dinkgreve Nándor könyvnyomdája Celldömölkön, ide intézendők a szellemi részt illető közlemények, hirdetések és mindennemű pénzilletékek.

Az állatvédelem érdekében.

Az állatvédő egyesület népes alakuló közgyülése junius hó 29-én tartatván meg, a hozott határozatokról és választásokról már megemlékeztünk, ugyszintén az alapszabályok részleteit is közöltük. Ezuttal Fodor Árpád szentgotthardi főgymn. tanárnak a gyülésen mondott szép, mélyrehető és az állatvédelemről tartott beszédét közöljük le, melynek a nemes eszme diadalrajutása érdekében valamennyiünkre nézve nagy fontossága van. A beszéd itt következik:

Nagyon tisztelt Közgyülés!

Az *Orsz. Állatvédő Egyesületet* méltán mondhatja valamennyi hazai állatvédő egyesület anyaegyletének, mert szülője s táplálója mindannyinak. Az O. Á. V. E. első 25. évében is támogatott az egész országban anyagilag és erkölcsileg minden állatvédelmi törekvést; második évszázneg yedét pedig az idén avval kezdte meg, hogy a *Magyarországi Állatvédő Egyesületek szövetségének* megalakitásával egy szervezetben egyesitette az erőket és ezzel megvetette az igazi országos állatvédelemnek az alapját. A szövetség szaklapja minden egyesület működéséről értesit minden egyes állatvédőt, e szervben a hazának minden rokon szive és elméje, mely e nemes célt tüzte maga elé, találkozik.

Szentgotthárd és Vidéke Állatvédő Egyesülete is hű és hasznos tagja óhajt lenni a szövetségnek s i akarja venni emberül a maga részét a szövetség munkájából. Azért az idén azt a feladatot tüzte ki maga elé, hogy az O. Á. V. E. segitségével Vasvármegye minden járásában meginditja állatvédő egyesületek alapitását, hogy ezáltal is követendő példát adjon az egész országnak a mintavármegye.

Az alispáni hivatal is segitségünkre jött felhivásával és Vasvármegyének legtöbb járásában megindult a szervezés munkája. Legelőször azonban a derék *Celldömölk* hozta tető alá a szép épületet, melynek ma bokréta-ünnepélyét üljük. Ez mind azt bizonyitja, hogy Celldömölk járásának nemes érzésü és gondolkodásu közönsége és kiváló vezetője, főszolgabirája van.

Indiló okaink a járási állatvédő egyesületek megalakitásának kezdeményezésére következő tapasztalataink voltak. Az állatvédelem eszméinek és gyakorlatának terjesztésére nagyobb szüksége van a falvak népének, mint a városoknak. A városokban már ugyis magasabb műveltségü közönség van és aránylag kevesebb állat. Ne tessék nevetni. Mit ér, ha egyes kulturális gócpontokban néhány száz tagot gyüjtenek, akiknek egész tevékenysége általán n az, hogy befizeti a tagsági dijakat; ha évenkint néhány gyülést tartanak, melyen alig jelenik meg néhány tag, és ha csak a város iskoláiban osztanak ki néhány száz állatvédelmi iratot? Az állatvédelemnek el kell hatni a haza legkisebb és legtávolibb erébe, idegébe is és a perileriákat is tettre kell inditania. Az állatvédelmet közigazgatásszerü beosztással be kell v nni az ország minden falujába. És ez csakis az állatvédő egyesületek által vihető keresztül, mert egy állatvédő egyesület nem fejthet ki intenziv, hatékony működést nagyobb területen, legfeljebb egy járásban, t. i. olyan működést, mely minden szeget-zugot munkába vegyen.

Egy ilyen egyesületben a járás minden rangu-rendü lakói nem-, nemzetiség-, vallás- és pártkülönbség nélkül testvériségben, közös érzelemmel, közakarattal, önként egyesülnek. A szövetség pedig az ő lapjával a nagy, országos közösségben egyesiti a haza önzetlen jó sziveit. Ilyen nagy *szociális jelentősége* van e tervnek.

És miért éppen az annyiszor kigunyolt állatvédelem legyen az, mely ezt az óriási társadalmi feladatot megoldja? Azért, mert annak a szeretetnek, mely minden társadalmi lét alapja, legkezdetlegesebb és mégis legmagasabb és legtágabb körü nyilvánulata az, ha az összes teremtett lényeket befogadjuk szivünkbe. Ha az állatokról is elismerjük, hogy ők is érző lények és ők is az Isten teremtményei, akkor ezekre a nálunknál alacsonyabb lényekre is kiterjesztjük részlegesen az egyenlőség elvét. 1848. után 60 évvel is mélységesen lenézi a kabátos ember a parasztot, a paraszt a zsellért, a zsellér a napszámost. Az egyenlőség tanának az állatvédő egyesületek az elemi iskolája. Az állatok szeretete a felebaráti szeretethez ugy viszonylik, mint a vadrózsa dus szirmu, pompás kerti rózsához. Ez a humanizmusnak legbiztosabb alapja, ez az alfája. Ezzel lehet legkönnyebben az alacsony erkölcsi fokon álló ember szivéhez férkőzni s ha ez sikerült, helyet ad az a felebaráti szeretetnek is. Megnemesült a vadrózsa. Nagy Petőfink az állatnál is alacsonyabb rendü virágra mondja, hogy ki azt szereti, rossz ember nem lehet. Ha pedig az állatok szeretete, védelme felebarátunk bántalmazására vezet, akkor nem igazi szeretet az, csak ürügy a gyülölködésre.

»Péter és Pál — tudjuk — nyárban
Összeférnek a naptárban.«

Ezek a sorok a mai napra megirt állatvédelmi evangéliumból, Arany Jánosnak »A fülemüle« cimü verséből valók. E történetének üdvösséges tanulságai igazolják előbbi állitásomat. Mindnyájan tudjuk, hogy Péter és Pál egy fülemüle füttyén vesztek össze s emiatt mentek birokra, majd a biró elé. Pál kertjében egy ősi diófa állott, melynek egyik ága kiszolgált Péter kertjére. Ezen az ágon énekelt a fülemüle és mindegyik magáénak követelte a madarat. Önzésük még olyan dologra is kiterjedt, ami édes mindnyájunké, mint a levegő. Rossz szomszédok, szeretetlen emberek voltak és ezt az esetet csak ürügyül használták föl a gyülölködésre. Mert ha oly szelid szomszédok lettek volna, hogy a fülemülét szeretik, akkor egymást se bántották volna.

Az állatok szeretete tehát a humanizmus csirája. És ez adja meg az állatvédelemnek *erkölcsi alapját.*

De nem oly humanizmust munkálunk mely a vallást és a hazát sutba dobja! Az állatvédelem minden vallási érzést a leghatékonyabban erősit, mert hiszen a teremtő Istent imádjuk a teremtmények szeretetével, gondozásával, védelmével. Ez nem érint egy felekezetet sem, hanem mindegyiknek tanaiba természetszerüleg belesimul. És a hazaszeretettel is a legszorosabb kapcsolatban van, annak egyik leghatékonyabb eszköze.

Hogy mi a haza, azt már több nagy irónk remekül szavakba foglalta, többi között Kölcsey Ferenc a Parainesisében, Pósa Lajos »Mi a haza? c. költeményében. De megérteni nem lehet ezt, csak érezni. Azért én nem is magyarázom, de egy gondolatom van a haza mibenléteről, mely tárgyunkkal összefüg. Ezt ki akarom fejezni. A haza, mint az élő ember, két részből áll, u. m. testből és lélekből. A haza teste ez a politikailag határolt föld, ez az ország; lelke pedig a nemzetnek, a népnek szelleme, érzelmi, erkölcsi világa, természete, élete. Ez a föld csak por és hamu, csak tetem, ha mi nem érezzük és valljuk hazánknak, ha mi nem élünk-halunk érte, ha mi hitványak vagyunk. »Gyáva népnek nincs hazája«.

Az állatvédelem pedig a haza testét is, lelkét is táplálja.

A mi édes hazánk földjét népesiti be hasznos és szép állatokkal és ékesiti föl zseknek és nekünk is hasznos és szép növényeettel. A haza testét gazdagitja és szépiti. Ezek az állatvédelem *gazdasági és széplani feladatai.*

De a haza lelkét, a népszellemet is gazdagitani és szépiteni akarja az állatvédelem, a népet kiemelni törekszik durvaságából,

A n. é. közönség b. tudomására adom, hogy **Celldömölkön, Dömölki-u. 91. sz. a. (özv. Fischerné házában)**

divatszalónomat megnyitottam.

A n. é. közönség b. pártfogását kérem. — Kiváló tisztelettel: **TIBORTZ SÁNDOR**
férfi-, női-, angol- és francia-szabó.

erkölcsileg nevelni, gazdaságilag oktatni és a közműveltséget lehető magas szinvonalra emelni az egész hazában. Ez az állatvédelem *kulturális célja.*

Hogy pedig a vallásos és hazafiui érzelmeket csak ápolja a hazai állatvédelem, arra elég kezességet nyujtanak vezető férfiaink, akik nem tartoznak az ugynevezett szabadgondolkozók közé.

Az állatvédelem feladatainak ily magas nézőpontból történt megvilágitása után ezen ünnepélyes alkalommal nem térek át a részletekre és az eszközök magyarázatára. E tekintetben pontosan tájékoztatjak majd az uj testvéregyesületet derék vezetői, akik számára mind a két egyesület, melyeknek kiküldöttje vagyok, valamint a Magyar Ornithologiai Központ is, mindenkor készségesen nyujt felvilágositást, segédeszközöket. És hamarosan tájékozódhatnak majd az összes tagok az »Állatvédelem« c. szaklapból, Csörgey Titusz madárvédelmi Utmutatójából és K. Nagy Sándornak »Állatvédők Törvénykönyve« c. művéből, melyeket az O. Á. V. E. ingyen nyujt az egylet minden egyes tagjának.

E gyönyörü sikerén ujongó lelkem egész hevével üdvözlöm az ujszülött testvéregyletet. Forró köszönetemet fejezem ki Takách Márton főszolgabiró urnak az egylet létrehozásáért. Kérem a vezetőséget, szivvel-lélekkel fogjon hozzá a szép feladatok kiviteléhez; nemcsak buzgó, hanem kitartó is legyen nehogy a nálunk nem ismeretlen szalmalángra adjon ujabb példát. Kérem a lelkes tagokat is és a celldömölki járás egész közönségét, hogy tevékeny szeretettel karolják föl a nemes ügyet. Végül pedig a jó Isten áldását kérem a celldömölki Állatvédő Egyesületre

Iskola, család és társadalom.

Általánosan hangoztatott dolog, hogy iskola és család azon igen mélyreható fontosságu tényezők, melyek a társadalom számára az ifjuságot nevelik s igy a jövő közélet erkölcsös, vallásos, hazafias — és a szellemi műveltség illő fokán álló nemzedékének irányitásában a legfőbb szerepük van. Igaz! Mert amilyen az iskolai és családi nevelés benső tartalma, oly jellegü lesz az az ifju is, kinek erkölcsi és szellemi nevelését a család és iskola intézi.

Mi következik már most ezen oly annyira agyonismert igazságból?

Ugy-e bár az, hogy amilyen a család és iskola, olyan lesz a jövő társadalom képe is! Hisz a családi tüzhely melegénél szivja magába a tiszta gyermeki lélek a legmaradandóbb benyomásokat, melyek aztán egész életén keresztül, mint feltünő sáv, jellemzik cselekvését, édesitik vagy keseritik az élet viszontagságaival küzdő lelkét, tüzelik a nemes tettre, vagy ösztökélik [illegible] züllés utjára. Egy édes, al[illegible] a szerető édes anya ajkáról a ringó bölcső mellett elhangzik? egy kedves mese, melyet az anyaölben meglapuló gyermek elmerengve hallgat; az ájtatos ima, mely a család-tagok ajkairól együttesen Istenhez száll: lebélyegzik a tiszta lapot, a gyermek lelkét nyomósan, letörölhetetlenül, bölcsőtől a — sirig. Hogy ez igy van, ki-ki tudhatja önmagáról. Eltelnek az első gondtalan évek; alakul a gyermek benső lelkülete; erősödik a tudásvágy, s a játéktérről az iskola padsoraiba jut a jövendő embere. Ettől fogva, miként a folyam iránya, egy uj beömiés folytán másfelé terelődik; a nevelés is irányt változtat, mert más világ tárul fel a gyermek lelkivilága előtt. Itt volnánk tehát, amikor két tényező játszik közre a nevelésben: család és iskola. Megkezdődnek a harcok; küzd az iskola a gyermekkel, a gyermek az iskolával és oh, csodálatos! igen sokszor meg a család az iskola, illetőleg a tanitó *ellen.* Amily áldásos a küzdelem, ha család és iskola együttes erővel harcol a nevelés terén: oly átok az, mikor az iskola tüzét a család — lefecskendezi, az iskola zsenge ültetvényeit kirugdalja. És ez nem is oly ritka dolog, mint gondolnók! — Az iskola hivatása kettős: oktat és nevel; a családé: megőrizni, erősiteni azt, mit az iskola teremt, megbecsültetni, szeretni, amire tanit. Csak igy lesz aztán iskola és család együttes munkálója a gyermeki szív és lélek aranybányájának, megalapitója jövendő boldogulásának.

Az iskola lelke a tanitó, a családé az anya. A tanitó munkája, működésének szintere az iskola, a társadalom és hatóság ellenőrzése alatt áll s a jó lélekkel végzett nevelő-oktató munkát egyaránt megbirálja. — természetes, hogy kétféleképen — tudós és értelmetlen. A házi tüzhely szentélyének őrzői, az anyák, kikre a családtagok nevelése és gondozása vár, hogy miként végzik feladatuk teljesitését, senki számon nem kéri, ellenőrizni nem lehet, biró felette nincs és — tisztelet a nagyszámu kivételnek — a gyermekek ugy nőnek fel, mint a szántatlan föld dudvája: testük, lelkük van, de azokban nem a jó példa és erény magjai, hanem a züllöttség és rombolás szellemének csirái vannak elplántálva. Ilyen exemplorok aztán, ha iskolába kerülnek, fertőztetőivé lesznek társaiknak, civódást szitanak az iskola és azon család között, melynek leszármazottjai; és nem egyszer történik [illegible]gy a társadalom egy bizonyos [illegible]e nem az iskola mellett itél. Oldjuk meg a nőkérdést, megoldottuk a családfentartás kérdésének nehezebb oldalát és társadalmi téren megtettük a legfontosabb lépést.

Mily furán néz ki ez a dolog: Mikor a pogány római és görög családanyától kincseit és gazdaságát kérdezték, mindenkor gyermekeit mutatta be. Most, a keresztény kultura korában, a családanya, ha egyszerübb, malacait, tyukjait hivja elő; ha modernebb, vagy „műveltebb", megmutatja smukkjait, a divatnak teljesen megfelelő uj — kalapot. Kinek nem inge, ne vegye magára!

Szomoru jelenség volna, ha ez állapot kiterjedne egész közéletünkre! Nem! Most is vannak derék nők, igazi családanyák, kiknek a főzőkanál épugy kezökbe áll, mint a cimbalomverő, kik époly kedvesek és vidámak kisded körükben, mint a társasá.ok illatos levegőjében.

De a társadalom ferde szokásai felett is kell, hogy pálcát törjön a legfőbb biró: a józan gondolkozás. Alig veri le lábáról az ifju az iskola porát, kegyes gondjaiba veszi őt a felnőttek boldogitó gyámkodása és viszik az örvénybe, a pusztulás, az erkölcsi züllés lejtőjére, hol csak ritkán van megállás, vagy inkább mint a nóta mondja: „Nincsen onnan visszatérés sohasem".

Mikor a fiatal nemzedéket átveszi a becéző társadalom, már — a példán okulva — nem leli örömét a társas éneklésben, az ártatlan tréfákban, a vidám játékban, mert ezekhez ő már nagykoru, ezek őt nem elégitik ki. Hanem a durva élcek, a faragatlan adomák és inkább vadakhoz illő lármás tivornya már ezután a tér, melyben kitünően érvényesülni tud. Itt aztán megszünt az iskola és család nevelő hatása, de érvényre jut a modern törekvés, mely abban csúcsosodik ki, hogy keveset dolgozni, többet lumpolni!

Fogjon össze tehát iskola, család és társadalom az ifjuság irányitásában és neveljen magasan szárnyaló sast és ne gyáva nyulat.

Entzbruder János.

A zugbankárok.

A baj, a melyről szólani akarok, nem közönséges. Nem, valóban rettenetes valami. Ragályos betegség ellen a lassan-lassan erősbülő tudományos tapasztalat megóvhat bennünket, nyilt ellenséget visszavert a férfikar; társadalmunk ama titkos ellensége, akiről szólani akarok, veszélyesebb, mert alattomos és körültekintő; erősebb és legyőzhetlenebb, mert polyphoz hasonlóan száz és száz karral láncolja le áldozatát és a szerencsétlen képzeletét és reményét felcsigázva, mámoritó kéj-

ben tartja, mig lassanként minden csepp vérét ki nem szivja.

A nálunk ujabb időben annyira elterjedt zugbankárokról szólok, e viperafajról, mely mások felizgatott vágyaiból táplálkozik, s melynek ingyenélő hada ma már északtól délig és kelettől nyugatig behálózta az országot bünös üzelmeivel és a hirtelen gazdagodás ködképét tárva fel csillogó »értékpapirok« özönét bocsátja szét, hogy megölje derék népünk munkakedvét és kicsikarja azt a néhány fillért, melyet az önszorgalom, vagy atyáink takarékossága egybehalmoztak.

A legtöbb embernek hazánkban fogalma sincs erről az undok fajzatról, mig hálójába nem kerül. Mint a mérges pókok, elrejtett zugokban tartózkodnak ők is és szabalyosan fonják ott hálóikat s ebben nincs görcs, mely nyilt összeütközésbe jönne a törvény, rendőrség tekintélyével, sőt valami csin és tetszetős van munkájukon, mint a madaraknak kitett lépen, mert hiszen ők nem közönséges rablók és zsiványok, kik fegyverrel kezükben és dörgő szavakkal támadják meg az embereket; nem, már csak azért sem, mert az ilyenekre nézve a mi felvilágosodott korunkban rossz idő jár. A rablókat és zsiványokat esetleg fel is akasztják és a zugbankár tudja, vagy legalább borzadva sejti, hogy ez rossz dolog. De miért is tenne ő ilyesmit? A tudatlan rabló, aki talán azért, hogy éhező gyermekének egy falat kenyeret szerezzen, büntettre vetemedik, csakhamar rajtaveszt mesterségének gyakorlásában és alig pár száz koronát szerezhet sokkal nagyobb fáradsággal, mig a »bankár ur« az aranyláncokban bővelkedő jól táplált férfiu, ki előtt még excellenciás urák is szivesen emelnek kalapot, ugyanannyi idő alatt tisztán ravaszsággal és munka, veszély nélkül hiszékeny emberektől sok ezreket seper be. Mindenki tudja és legalább egy-két példából tapasztalhatja, hogy a tőzsde-üzlettel mily óriási vagyonra lehet szert tenni, nem ritka eset, hogy valaki sorsjegy után gazdaggá lesz; de a sok ember közül, ki ezt látja és sóvárogva tapasztalja, vajmi kevés az, ki a tőzsde- és szerencsejátékok veszélyeit megértené és okosan használná fel. Az ilyeneket hálózza be a zugbankár, felkölti reményét, kiolthatatatlan vágyakat ébreszt bennök a csillogó milliók után és magával ragadva a szerencsétleneket, csaknem eszméletlen állapotban viszi — az anyagi és erkölcsi sülyedés és az öngyilkosság utjára.

Ily rettenetes alakja társadalmunknak a zugbankár. A Hugó Victor polypjához lehet csak hasonlitani. De még ennél is szörnyetegebb, mert hiszen ember, akiről feltehetnők, hogy érezni tud. Az ily embernek azonban az érzelem csak arra való, hogy játszszék vele! Az ily lény csak latol és latol, s aki hálójába került, az csak egy tárgy előtte. Játszik vele, mint macska az egérrel, de a játék a milliók után vágyódó lélekkel nem a kedély, hanem a kiszámitott ravaszság játéka.

A törvényhozás szava a ragadozókkal szemben nem elég. A sajtó és a társadalom közreműködése is szükséges. Egy-két felszólalás, nehány megbélyegezés nem elég ugyan a baj orvoslására, de nem is felesleges. Ha elég határozott a közvélemény kárhoztatása, bizonnyal, lesznek egyesek, kik e szégyenteljes üzlettől félénkségből visszavonulnak, de ha nem lennének is, okul népünk és ovatosabb lesz az ily üzletek megkötésében. A nyilvánosság mindenkor ellensége a nem tisztességes pénzszerzési eszközöknek és egyes könnyelmüségekre hajlandó egyének hatásos nevelő eszköze. Szólaljon fel azért a sajtó egyhangulag és férfiasan az értékpapirok és sorsjegyek ilynemü elárusitása ellen és a társadalmi célok előmozditására alakult egyletek tegyék önmaguk kötelességévé, hogy e fontos ügyet megbeszéljék és annak orvosszereiről gondoskodjanak.

Jegyzőkönyv.

Felvétetett a celldömölki járás állatvédő egyesülete által 1908. évi junius 29-én délután 3 órakor a celldömölki városháza nagytermében tartott alakuló közgyülésen.

Jelen voltak: Takács Márton főszolgabiró, Somogyi Aladár szolgabiró, Göttmann Bódog ny. alezredes, Dr. Pletnits Ferenc, Varga Gyula ev. esperes, Böjtös János ev. lelkész, Nagy Sándor ev. lelkész, Hutter Zsigmond ev. lelkész, Mód Aladár ev. s. lelkész, Gayer Gyuláné, dr. Géfin Lajos, Loránt Gyula, Szabó Antal (M.-Gencs), Szabó Antal (K.-Sömjén), Horváth Lajos, Kocor Kálmán, Kocor Márton, Nagy Lajos, Varga Dénes, Szórády Dénes, László Ferenc, Szabó László, Ludván János, Mód Lénárd ev. lelkész, Dr. Gayer Gyula, Szentirmay Márton, Cser Lajos, Zongor Márton, Frommer Henrik, Krausz Ádám, Fodor Árpád áll. főgymn. tanár Szent-Gotthárd, Gál Sándor, Nagy Lajos (K.-Hőgyész) Dr. Géfin Lajosné, Loránt Gyuláné, [illegible] Loránt Irma, stb. stb. Mely alkalommal:

1. Takách Márton főszolgabiró ur üdvözli a szép számmal megjelenteket s felolvassa az egyesülethez érkezett sürgönyöket az »Országos Állatvédő«- és a »Kőszegi Állatvédő Egyesület«-től. Üdvözli továbbá az »Országos Allatvédő Egyesület« kiküldöttjét, Fodor Árpád tanár urat, a szt.-gotthárdi állatvédő egyesület alelnökét és a gyülést megnyitja.

2. Takács Márton főszolgabiró felszólitja a megjelenteket ideiglenes elnök és jegyző választására.

A közgyülés közfelkiáltással Takách Márton főszolgabirót elnöknek, Szórády Dénest pedig ideiglenes jegyzőnek megválasztja.

3. Elnök felkéri Fodor Árpád tanárt, mint az orsz. állatvédő egyesület kiküldöttjét előadásának megtartására.

Fodor Árpád tanár ur felolvasásban ismerteti az állatvédő egyesület célját, vázolja azon nemesebb eszméket, melyek az ember szivében az állatokkal való bánásmód következtében támadnak, végül buzditja a megjelenteket az állatvédelem ügyének hathatós támogatására.

A közgyülés az előadónak szép munkájáért hálás köszönetét nyilvánitja.

4. Elnök felszólitja a megjelenteket, nyilatkozzanak az iránt, vajjon kivánják-e, hogy a celldömölki járásban az állatvédő egyesület megalakuljon?

A megjelentek egyhangulag kimondják, hogy az állatvédő egyesületnek a celldömölki járásban való megalakulását óhajtják.

5. Letárgyaltatott a celldömölki járás állatvédő egyesületének alapszabálytervezete, mely egyes kisebb módositások elfogadása után a Nagyméltóságu belügyminiszteriumhoz jóváhagyás végett felterjesztetni határoztatott.

6. Az elnök felszólitására az egyesület kimondja, hogy az »Orsz. Állatvédő Egyesület«-be belép s minden tagja után 70 fill. tagsági dijat fog évenként a központi pénztárba befizetni.

7. Ideiglenes elnök felszólitja a megjelenteket végleges elnök választására.

A közgyülés elnökké egyhangulag Göttmann Bódog ny. alezredest választja meg.

8. Elnök átvévén ideiglenes elnöktől az elnöklést, felhivja a kgyülést a tisztikar, továbbá a választmány megválasztására.

A közgyülés erre diszelnöknek Wagner Lőrinc apát urat, diszelnöknőnek Szőgyény grólnő őnagyméltóságát, alelnöknek Nagy Sándor ev. lelkészt, alelnöknőnek Takács Mártonné urnőt, titkárrá Szórády Dénes ev. tanitót, pénztárnokká Barabás Ernő r. k. tanitót, ügyészszé dr. Pletnits Ferenc ügyvédet választja meg.

Választmányi tagok lettek: dr. Szinek Izidor. Pálinkás Géza, dr. Deutsch Samu, Bisiczky Odön, Remete Dénes, Pfeiffer Ottó, Gayer Gyuláné, Loránt Gyuláné, dr Pletnits Ferencné, Schleiffer Kálmánné, dr. Géfin Lajosné, dr. Berzsenyi Jenőné.

Póttagok: Schleiffer Kálmán, Somogyi Aladár, Huchthausen Edéné.

9. Jegyzőkönyv hitelesitésére felkérettek Nagy Sándor és László Ferenc.

Több tárgy nem lévén, az alakuló közgyülés elnökileg bezáratott.

Göttmann Bódog sk. elnök — *Szórády Dénes sk.* jegyző.

Hitelesitjük:

Nagy Sándor sk. — *László Ferenc sk*

HIREK.

25 éves papi jubileum. Kiss Sándor káldi plébános e hó 15-én ünnepelte papi működésének 25 éves jubileumát. Rokonai, ismerősei, jóbarátai elhalmozták ez alkalommal [illegible] jó kivánságaikat [illegible] közellakó rokonok és ismerősök pedig személyesen siettek jó kivánságaikat az ünnepelt előtt kifejezni. A jubiláló által adott ebéden megjelent az egész környék papsága, intelligenciája. Ebéd alatt az ünnepeltet számos beszéddel köszöntötték, amelyekre a jubiláló meghatottan válaszolt. Az összegyült társaság — körülbelül 40-en — kedélyes hangulatban késő éjjeli órakig együtt maradt.

A városi jegyző szabadsága. Loránth Gyula, városi jegyző, 8 napi szabadságáról visszatérvén, hivatalát a mai napon ujból átvette.

Mozgalom a husdrágaság miatt. Az ijesztő mérvben emelkedő drágaság magyarázatát a nagy szárazság adja meg. A tikkasztó hőség perzselő heve kiszáritja a talajt s elégeti a növényzetet, minek folyamánya az, hogy a veteményfélékért — ugyszólván — megfizethetetlen árat követelnek. Az amugyis gyér, silány piacra már ki se merünk menni, mert a csekély árukkal vakmerősséggel határos sarcolást követnek el az eladók s az egyes jobbmódu vevők valóságos harcot vivnak egymás között az árucikkek érdekében. Ily körülmények folytán a lakosság, ha már nem nő fü, és takarmány, a mészárszékben keresi a megélhetés lehetőségét, de itt meg a helyzettel való visszaélésre talál, ugy gondolkozván a mészáros, hogy a közönség teljesen rájuk van utalva, miért ne aknázná ki a viszonyokat, mikor ennél soha jobb alkalom nem kinálkozik vagyonszerzésre. Csakhogy a tarthatatlan állapotok következtében a közönség aktióba lépett és követeli a husárak leszállitását, illetve hatósági beavatkozással a helyzet sanálását. Az e célból körözött ivek több száz aláirói arra kérik a főszolgabirót, hogy tegyen valamit a közjó érdekében és a husárakkal követett visszaéléseknek vessen véget. A tömeg megmozdult és már is van némi eredménye, mert Krausz Mihály mészáros nyomban leszállitotta az árakat és pedig a marhahusnál 1 K 20 fillérről 1 K 4 fillérre, Singer mészáros őt nyomban követte az ármegszabásban. A borjuhus 2 koronáról egyszerre 1 K 40 fillére esett. Stubán hentes, aki szintén vág marhát, szép marhahust mér 1 koronáért. Mindennek még csak részleges árcsökkenésnek kell lennie, mert a szarvasmarha ma már potom áron kel s igy mért ne lehetne mészárosainknak polgári haszonra dolgozniok. A zalaegerszegi hatóság radikális módszerhez folyamodott e tekintetben. Mint halljuk, a város egy mészárszéket állitott fel, s 72 fill-től 92 fill-ig méri a hust, mi mellett még haszna is marad a városnak. A mindenfelé megindult és a husdrágaság ellen irányuló mozgalomnak Zalaegerszeg szép példát statuál s hisszük, hogy városunk is követni fogja őt ebben a sertéshus és hentesáruk tekintetében.

Bravuros távlovaglás. Fiala János, a váci 6. honvédhuszárezred kapitánya bravuros távlovaglást vitt véghez az elmult hetekben. A kapitány julius 23-án indult el Érsekujvárról Contesse nevü lován és utjában Budapestet, Kecskemétet, Szegedet Szabadkát, Zombort, Dáljáit, Eszéket, Villányt, Pécset, Barcsot, Somogyszobbot, Balatonszentgyörgyöt, Türjét, Celldömölköt és Pándorfot érintve julius 6-án érkezett még Bécsbe. A lovagoló iskola tisztjei nagy lelkesedéssel fogadták a kapitányt, akin a hoszu ut fáradalmai cseppet sem látszottak meg. Lova is kitünő kondicióban volt. Naponta átlag 75 kilométert tett meg, ami tekintve, hogy egész uton türhetetlen hőség volt, kitünő eredménynek mondható.

A szombathelyi kulturpalota megnyitása. A vasvármegyei kulturegyesület választmánya által a muzeum megnyitásának előkészitésére kiküldött bizottság Bezerédj István dr. főispán elnökletével gyülést tartott, mely alkalommal elhatározták, hogy a kulturpalota ünnepies megnyitását október 10. és 11.-re tüzik ki. Ez alkalommal Szombathelyen tartja a muzeumok és könytárak országos szövetsége évi közgyülését, melyen Wlassics Gyula szövetségi elnök és Apponyi Albert gr. kultuszminiszter is részt vesznek.

Cabaré. Mult héten, e hó 14-én, a »Koroná«-ban Árnyai Károly igazgató vezetésével Cabaré volt. Ez alkalommal nem örvendhettek valami nagy látogatottságnak, igaz nem is dicsekedhettek az ottlévők azzal, hogy elvesztek volna.

Gyásshir. Sulyos csapás érte Szalay János városi pénztárnokot és nejét. Egyetlen fiuk, a kedves, örökké eleven és különben egészséges Zoltika mult vasárnap bágyadtságról panaszkodott és hétfőn — valószinüleg a nagy forróságtól napszurást kapván — agyhártya-gyulladás következtében meghalt. Impozánsan nyilvánult meg az osztatlan részvét a szerdai temetésen, melyen óriási tömegben jelent meg a gyászolók fájdalmában osztozó lakosság; megjelentek majdnem teljes számban tanulótársai is, kik a koszorukkal amugy is teljesen elboritott ravatalra diszes szalaggal ellátott koszorut helyeztek.

A csendőrség zsoldemelése. A milyen népszerütlen volt valamikor a csendőri intézmény, epoly nélkülözhetetlen és megbecsülhetetlen tényezőjévé lett napjainkban a közbiztonságnak. Épp azért örömmel emlitjük meg, hogy a csendőr évi zsoldja 700 koronáról 900-ra emelkedett és minden rendfokozatnál 200 koronával nagyobbodik a törzsfizetés. Ehhez járulnak még a pótlékok. Három évi szolgálat után évi 100, 4 évi szolgálat után évi 200, 8 éves szolgálat után évi 300, 12 éves szolgálat után évi 400 és 16 éves szolgálat után évi 500 korona pótlékot kapnak derék csendőreink.

Hamisitják az uj huszkoronásokat. A szivárványszinben pompázó uj huszkoronások alig 3 hete jöttek forgalomba s Nagykanizsán máris letartóztattak egy embert, aki ujfajta hamis huszkoronásokat gyártott. Pedig a szakértők azt mondták, hogy ezt a pénzt lehetetlen hamisitani. Lám, lám, semmi sem uj a nap alatt!

Iskolai kirándulások megkönnyitése. *Kossuth* Ferenc keresk. miniszter, tekintettel arra a fontos kulturális érdekre, mely az iskolai kirándulásokhoz füződik, elrendelte, hogy a tanulmányi kirándulók részére, ha megfelelő számban jelentkeznek, lehetőleg külön kocsit adjanak s amennyiben az utazásnak gyorsvonaton való megtétele célszerünek látszik s az illető gyorsvonat terhelési viszonyai megengedik, ahhoz III. osztályu személykocsit kapcsoljanak s a tanulók gyorsvonatu III. oszt. féljeggyel utazhatnak.

Legujabb szakácskönyvből. Hogy kell az uborkát elkésziteni hogy meg ne ártson? — Vesszük az uborkát szépen, gondosan, lehámozzuk a héját, vizben megmossuk, kis szeletekre eldaraboljuk, azután kicsavarjuk, borecetet öntünk rá, megsózzuk, megpaprikázzuk, azután — kinyitjuk az ablakot és kidobjuk. Igy nem árt meg senkinek.

Tanitók harmadik korpótléka. A vallás- és közoktatásügyi miniszter tegnap leiratban értesitette a vármegyét, hogy törvény szerint a harmadik ötödéves korpótlékra mindazon községi és felekezeti tanitók igényt tarthatnak, akik 1893. október 1. óta megszakitás nélkül tanitanak. E korpótlékok 1908 okt. hó 1-től esedékesek. A miniszter fölhivta az iskolafentartókat, hogy a korpótlék kiszolgáltatásáról haladéktalanul gondoskodjanak, s amennyiben anyagi körülményeik ezt meg nem engedik, államsegélyért folyamodjanak. Ott, ahol a korpótlékot eddig is államsegélyből fedezték, semmiféle okmányt nem kell mellékelni, csak az iskolaszéknek kell igazolnia, hogy az illető tanitó a kérelmezés idején az iskolánál működik. Az államsegély iránt való kérvények augusztus hó végéig terjesztendők föl a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez.

Halálos szerencsétlenség. A mult héten megrázó szerencsétlenség történt Jánosházán. Magdits Rudolf korcsmáros Varga János nevü aratója éjnek idején kiment az istállóba és minden elővigyázat nélkül a fiatal csikók közé ment, de vesztére, mert az egyik csikó kirugott és a szerencsétlen embert hasba találta. Varga menten összerogyott és egy napi kinlódás után kiszenvedett.

Alapszabály felterjesztés. A celldömölki állatvédő egyesület alapszabályait a hét folyamán jóváhagyás végett a belügyminisztériumhoz felterjesztette.

Uj állások betöltése. A hordójelző állomások szaporitásával uj állások is rendszeresitettek. Az ezen állásokra pályázóktól, igen természetes, megfelelő szakvizsgát is követelnek, akik tehát az ily állásokra aspirálnak, a vizsgaletevés céljából a kereskedelemügyi minisztériumnál irásban jolentkezzenek. Bővebb felvilágositást a helybeli szőlőgabirói hivatal nyujt.

Járvány. Nagysimonyiban difteritisz Pápocon pedig a vörheny uralkodik.

A mozi. Ma esti 8 és 9 orakor két előadás fog tartatni érdekfeszitő műsorral. Az uj csarnok a hét folyamán elkészül és diszelőadással jövő vasárnap fog megnyittatni s ezután 2 naponként uj műsor fog bemutattatni.

A cselédliga tizparancsolata. A »Corriera della Sera« egyik számában közreadja a tizparancsolatot, melyben az amerikai cselédliga összefoglalta a cselédek minden kivánságát és feltételeit. A jellemző tizparancsoiat igy hangzik:

1. A munka nem kezdődhetik reggel öt óra előtt és az ebéd edényeik elmosása után befejeződjék.

2. Minden cselednek naponkint két óra és hetenkint két este teljesen szabad rendelkezésére álljon.

3. Ha a cseléd valamely klub, vagy kör tagja akar lenni, ebben őt senki meg ne akadályozhassa.

4. A cseléd, ha szükséges ennivalókat ő maga készíti el és szerzi be, ebédre vendégeket hivat magához.

5. A konyhában, saját szobájában, vagy a lépcsőházban barátai, vagy barátnői látogatását fogadhatja.

6. Az uraságnak nincs joga a cselédet ilyenkor zavarni.

7. Ha a konyhában látogató van, akkor az uraságnak várni kell, mig a látogató távozik.

8. A cselédeket tegezni és csak keresztnevén szólitani nem lehet; »kisasszony« vagy »asszony« megszólitás kötelező.

9. Ha a cselédnek gyermeke van, a nap két, őt megillető szabad órájában joga van ezzel foglalkozni.

10. A hónap egy napján teljesen szünetel minden házimunka és azokat az urnő, valamint leánya kötelesek végezni.

Amerikában joggal tünődnek most azon, ki a nagyobb ur: a cseléd-e vagy az urnője?

Cimbalmozni tanulóknak Boros János cimbalmos saját cimbalmán dijtalanul ad próbákat.

NYILTTÉR.

(E rovatban közlöttekért a szerkesztőség felelősséget nem vállal.)

Nyilatkozat.

Alulirottak ezennel kijelentjük, hogy a Cseke Gyula és Huss Gyula urak között sajtó-közleményekből felmerült becsületbeli ügy előttünk a mai napon a becsület és a társadalmi szokásoknak megfelelőleg elintéztetett.

Celldömölk, 1908. julius 16.

Kovács József
Hegedüs Sándor.

Mindennapi dolgok.

(Folytatás.)

A hus nyersen emészthetőbb és táplálék-dusabb is, mint főve, vagy sülve, ennek dacára mégis célszerübb az sülten, vagy főtten élvezni, mert csak igy áll módunkban egyes, az állatokban előforduló élősdiektől magunkat megóvni. Ilyen reánk nézve gyakorlatilag fontos állat-élősdi a disznó husban előforduló borsóka, mely tulajdonképen nem más, mint a galandfé-

reg-pántlika giliszta egy közbeeső fejlődési stádiuma. Ha ilyen borsókás hust nyersen, félig megfőtten, hiányosan megfüstölve vagy nem eléggé sülten fogyaszt valaki, előáll a lehetősége annak, hogy a borsokából az ember belében kifejlődik a több méter hosszuságot reprezentáló galandféreg egyik, vagy másik alakja. Az ember belében leginkább háromféle galandféreg fordul elő, ezek elérvén a teljes fejlődés stádiumát, egyes tagjaik a bennük elhelyezett petékkel együtt folytonosan távoznak az emberi bélhuzamból és ide-oda jutva, a disznóval vagy szarvasmarhával felfalatnak, azok bélcsatornájából a vérkeringés utján bekerülnek az izomzatba, hol belőlük kifejlődik a már fentebb leirt borsóka. Ezek a borsókák a sertés, szarvasmarha és a hal husában leginkább kis borsó mekkoraságu, ritkábban cseresnye nagyságot is meghaladó tiszta folyadéktartalmu hólyagokat képeznek. A borsóka életképes állapotban a füstölt husokban nem igen fordul elő, mert átlag a leölt állat husában már 14 nap alatt elhal, a különféle vurstokban azonban már gyakrabban lehetnek életképes borsókák közvetitői. A juh, szarvasmarha és sertés májában és tüdejében elő szokott fordulni a máj-métely, ez 2—4 cm. hosszu, 1 cm. széles, bőrbarna szinü állat. Ennek a gazdaállatból kiürülő tojásai belejutnak a vizbe, innen egy bizonyos csigafajtába kerülnek, hol lárvákká fejlődnek, ezek a hordozó gazdaállat elpusztulása után a füre tapadva a legelő állatba jutnak, hol a már emlitett helyekbe, illetőleg szervekbe kerülnek és ott tovább fejlődnek. Az emlitett élősdieken kivul van még egy egész csomó állati betegség, mely a hus élvezet folytán az emberre átszármazhat, ilyen mindennapos szarvasmarha betegség a gyöngykór, mely azonos a gümőkórral, ez kisebb nagyobb csomókban fordul elő a mellhártyán, hashártyán, tüdőkben, bélben, emlőkben. Sózásnak, száritásnak, füstölésnek a valódi gümőkór előidéző csirja igen sokáig ellenáll, azonban ha 70° meleg hat be reá, legalább 20 percig, akkor elpusztul.

Különösen nagy veszélyt rejt magában a lépfenés állat husának fogyasztása. A szabad szemmel is látható s jellemző jelek leginkább a lépen, mely tetemesen megnagyobbodott, vérdus, szakadékony, a bélen, tüdő, máj, veséken láthatók, melyek igen vérdúsak és rajtok apró vérömlenyek észlelhetők. A huson magán jellegző elváltozás sokszor alig látható, máskor vizenyős és vérpöttyöket mutat. A lépfenés állat husában a kórcsirák igen igen sokáig élélnek, még a besózott husban is megtartják életképességüket hónapokon át. Lépfene fertőzést leginkább szarvasmarha és juh husa okozhat, igen ritkán sertésé is.

(Folyt. köv.)

WASSERMANN B.

fogspecialista BÉCSBŐL

f. hóban 18—26-ig folytatja működését a KORONA-szálloda I. em. 9. ajtó a. műtermében.

Készit mindennemü fogmunkálatokat, fogtömeséket porcellán- ezüst- és aranyból, — egyes fogakat és egész fogsorokat. —

Finom munka! Mérsékelt árak!

Rendelés egész nap!

Eladó borok.

150 hektoliter csáfordi- és aranyodhegyi kitünő **fehér rizling** és **sötétvörös oportó (siller) borok** kisebb mennyiségben is a legolcsóbb árak mellett kaphatók:

WEISZ LAJOS

tpénztári könyvelő csáfordi pincéjében

Zalaszentgróthon.

Az est valóban csudás volt,

de ma megint bünhődnöm kell. Nem tudok már a szabadban időzni a nélkül, hogy este ne köhögnék, nem alszom, bágyadt vagyok több napon át. — De kedves Nagyságod, miért nem vesz »Fay«-féle valód Sodeni ásványpasztillát? Ajánlom, hogy egy-kettőt szopogtasson el, mig kint ül, aztán este lefekvés előtt még egyet vagy kettőt és meglátja, nem kinozza többet a köhögés és pompásan fog aludni. »Fay« valódi Sodenije 1 K 25 f-ért minden gyógyszertárban, drogeriában és ásványvizkereskedésben kapható.

Vezérképviselőség *Ausztria-Magyarország* számára:

Guntzert Th. W., Wien IV/1., Grosse Neu-Gasse 27.

UGRON GÁBOR lapvezér.

MAGYAR NEMZET

a legolcsóbb, függetlenségi 48-as napilap.

Cikkeit irják: **Ugron Gábor, Ábrányi Emil, Dr. Halász Lajos** orszgy. képviselő

Szerkeszti: **Lándor Tivadar.**

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egy évre	16 K	Negyedévre	4 K
Félévre	8 »	Egy hóra	1·40 »

Egyes szám ára 2 krajcár.

Megrendelhető: **Budapest, VII., Miksa-utca 8. minden postahivatalnál és lapelárusitónál.**

Üzlet-áthelyezés.

Szijgyártó üzletemet

a PATYI-féle házból a TORY-vendéglőbe 1908 évi julius 1-én

áthelyeztem.

Üzletemet jóval nagyobbitottam és igy t. megrendelőim kivánalmainak sokkal jobban megfelelhetek.

Uj munkák, valamint javitások pontosan, olcsón készittetnek.

További pártfogásukat kérve, maradtam kiváló tisztelettel:

Mórocz Ferencz

szijgyártó.

Mótorvevők figyelmébe!!

Herkules-mótorvállalat Budapest,

V., Váci-ut 30.

Ajánlja ugy cséplési, mint malomüzemre kitünően alkalmas, legegyszerüb benzinlokomobiljait, melyek V. ker., Váci-ut 30. szám alatti gyárban bármikor **üzemben megtekinthetők.**

Teljes jótállás kifogástalan üzemért!!

: : Üzemzavarok kizárva! : :

Bámulatos egyszerü szerkezet!

Rendkivüli csekély benzinfogyasztás!!!

13—14 éves fiu is kezelheti!

Árjegyzék ingyen! Olcsó árak részletfizetésre!

200 drb. elismerő levél Magyarországon üzemben levő mótorokról!

AZ „ÜSTÖKÖS“

a legjobb magyar vicclap.

Hetenkint 20 oldal, szines képek.

o o **Előfizetés:** o o

Félévre (jul.—decz.) **6** kor., negyedévre (jul.—okt.) **3** korona.

Aki a félévi előfizetést most küldi, **ingyen** megkapja a 1907. évi teljes bekötött évfolyamot. (700 oldal vicc, kép, stb.)

Utalványczim:

Üstökös Bpest, V, Szabads.-tér 11.

NAGYBANI KÁVÉBEHOZATAL TRIESZTI

SZVOBODA csemege különlegességek és fűszeráru-csarnoka a „fekete kutyá"-hoz

CELLDÖMÖLKÖN, Kossuth Lajos-utcában van.

Állandóan nagy raktár czukorkákban és süteményekben.

A sikeres befőzés (conserválás) titka a

WECK-ben

rejlik.

Erről kimerítő ismertetést ingyen küld a

Geittner és Rausch-cég

BUDAPEST, VI., Andrássy-ut 8.

ÉPITESI IRODA.

Tisztelettel van szerencsénk a n. é. épittető közönség becses tudomására hozni, hogy

Celldömölkön, Sági-utca 99. szám alatt
(MERKL-FÉLE HÁZ)

épitési irodát és vállalatot

létesitettünk.

Elvállaljuk úgy helyben, mint vidéken, bármily méretü modern **lak- és bérházak, gazdasági épületek stb. tervezését. költségvetések készitését,** valamint ezek természetben való kivitelét; továbbá átalakitások, tatarozásoknak a leggondosabban való elkészitését, melyeknek **pontos és szakszerü kiviteléért, ezen a téren hosszas időn át szerzett tapasztalataink kezeskednek.**

Amidőn legfőbb törekvésünk oda irányul, hogy a legkényesbe igényeknek is megfelelhessünk, — magunkat a nagybecsü épittető közönség szives pártfogásába ajánlva, maradtunk

kiváló tisztelettel

Horváth Testvérek
köm. mesterek, épitési vállalkozók.

RÁCZ GYULA
épület és butorasztalos
Celldömölk (a kőfaragóval szemben).

Elvállal mindenféle asztalos munkát s azt a legszolidabb kivitelben jutányos áron készíti Javitásokat gyorsan és pontosan eszközli

BÉRES SÁNDOR
uri cipesz
Celldömölk, Kossuth-u., (kőfaragóval szemben.)

Készit a mai kor igényeinek megfelelő uri, női és gyermekcipőket, elsőrendü anyagból, a legujabb divat szerint; mindennemü cipőkülönlegességeket, valamint sport, vadász- és lovagló csizmákat, ugyszintén fájós és hibás lábakra specialcipőket. — Különféle cipőtisztitószerek jutányos áron kaphatók.

Nyomatott Dinkgreve Nándor könyvnyomdájában Celldömölkön.